

YEGANƏ ORUCOVA

ADU

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
orucova-yeqana@rambler.ru

SİYASI KOMMUNİKASIYA İRONIYA PRIZMASINDAN (FRANSIZ DİLİNİN MATERIALLARI ƏSASINDA)

Açar sözlər: *siyasi diskurs, ironiya, kommunikasiya*

Ключевые слова: *политический дискурс, ирония, коммуникация*

Key words: *political discourse, irony, communication*

Məlum olduğu kimi, siyasət cəmiyyətin həyatında aparıcı yerlərdən birini tutur, dövlətin beynəlxalq arenadakı yeri isə müəyyən dərəcədə rəhbərliyin siyasi mövqeyindən, ölkənin digər dövlətlərlə qarşılıqlı münasibətlərindən asılıdır. Siyasi xadimlərin hər bir sözü, dövlət liderlərinin çıxışları ölkənin imicinin təyin olunmasında vacib rol oynayır.

Siyasi diskurs hər bir insanın müasir həyatında vacib dil hadisəsidir. Siyasi xadimlərin təşviqat yönümlü çıxışları nəinki seçkiqabağı kompaniya dövründə, eləcə də gündəlik həyatda meydana çıxır. Məhz siyasətçinin natiqlik qabiliyyəti əsas məqsədə – hakimiyyətin əldə olunmasına nail olmaqda başlıca rol oynayır. Fikrimizcə, rəsmi nitqin (namizədin tezis şəklində təqdim olunan proqramının) ekspressivlik, emosionallıq və obrazlılıqla təmin olunması vacib manipulyasiya strategiyalarından biridir.

Siyasi diskurs mürəkkəb tədqiqat obyektidir, çünki o, politologiya, sosial psixologiya, linqvistika kimi müxtəlif fənlərin kəsişməsində yerləşərək, müəyyən (“siyasi”) vəziyyətlərdə istifadə olunan diskursun formasının, vəzifələrinin, məzmununun təhlili ilə əlaqədardır [14, 111].

Siyasi diskurs seçkiqabağı kompaniyanın keçirilməsi zamanı vacib rol oynayır. Siyasi diskurs özünəməxsus vektor kimi çıxış edərək, elektoratın davranış reaksiyalarını və seçkilərdə uğur gətirə bilən, elektorat tərəfindən verilmiş vahid düzgün istiqaməti vəhdət şəklində birləşdirir.

Dövlət siyasət vektorunda hərəkətverici qüvvə kimi çıxış edən siyasi diskurs dəfələrlə müasir linqvistika tədqiqatının obyektinə olmuşdur. Siyasi diskursun aktual məsələləri bu və ya digər dərəcədə müxtəlif ölkələrin dilçilərinin elmi əsərlərində təhlil edilmişdir. Diskurs nəzəriyyəsi və mətn linqvistikası (B.İsmayılov, A.Q. Baranov, V.V. Boqdanov, R.Vodak, B.M. Qasparov, T.van Deyk, V.Dikman, V.İ. Karasik, M.L. Makarov, P.Serio, V. Xolli), koqnitiv linqvistika (A.Məmmədov, S.Abdullayev, Ə.Abdullayev, F.Veysəlli, A.N. Baranov, V.V. Krasnıx, Y.S. Kubryakova, C. Lakoff, Ç. Fillmor), sosioloji linqvistika (L.P. Kırısın, N.B. Meçkovska), linqvokulturologiya

(Y.M.Vereşaqin, V.İ.Jelvis, V.Q. Kostomarov, N.A.Kupina, Y.A.Sorokin) və digər sahələr milli və xarici alimlərin müasir elmi işlərində yer almışdır.

Nəzəri və praktik xarakterli məsələlərin həlli prosesində xeyli sayda xüsusi tədqiqatların və müəyyən nailiyyətlərin mövcud olmasına baxmayaraq, siyasi diskursun bir çox aspektləri hələ də müzakirə olunmaqdadır.

Son illərdə cəmiyyətdə baş verən dərin sosial dəyişikliklər dilin inkişaf proseslərini sürətləndirmiş, bütün dil səviyyələrində və ilk növbədə, dilin leksik sistemində, onun xarici və daxili aspektlərində müəyyən dəyişikliklərə gətirib çıxarmışdır. XXI əsrin əvvəllərinə təsadüf edən Fransanın siyasi diskursu fikri parlaq şəkildə ifadə etmək, əsas müddəaları ayırd etmək, danışanın emosional durumunu açmaq və dinləyicilərin diqqətini çıxışın mövzusunə yönəltmək kimi imkanlar təqdim edən üslubi troplardan və fiqurlardan geniş istifadə olunması ilə fərqlənir.

Siyasətçilərin dil nümayişinin (prezentasiyasının) orijinallığı siyasətçinin peşəkar fəaliyyəti prosesində təşəkkül tapan ünsiyyət məqsədlərindən və şərtlərindən, praqmatik mexanizmlərdən asılı olaraq leksik-frazeoloji vahidlərin seçimindən və təşkilindən ibarətdir. Siyasətçilər öz siyasi diskurslarında yalnız bir ictimai təşkilatın nümayəndəsi kimi deyil, həm də özünə məxsus dil individuallığı ilə çıxış edir və müəyyən hadisələrə münasibətini bildirməklə özünün şəxsi interpretasiyasını təklif edir. Leksik və praqmatik xarakterli sosial amillərin təsiri altında bu və ya digər dil işarələrinin denotativ və konnotativ mənalarının variativliyi, sözlərin assosiativ əlaqələri, ifadələrin modallığı kimi dil xarakteristikaları siyasətçilər tərəfindən məqsədyönlü şəkildə istifadə olunur.

Siyasi diskursun məqsədləri və funksiyaları diqqəti cəlb edən və müəyyən təsir göstərən parlaq dil obrazlarının, sözlərinin və ifadələrinin istifadə olunmasını tələb edir.

Bu tədqiqatın məqsədi son dövrlərdə fransızdilli siyasi diskurslarda işlənən ironiyaları dil kateqoriyası kimi təhlil etməkdən ibarətdir. Siyasi diskurs mətnlərində ironiyanın dil kateqoriyası kimi təhlili müasir dilçilikdə xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Müasir dövrdə ironiyanı fəlsəfə ilə linqvistikanın qovuşuğunda nəinki stilistik fiqur, eləcə də, “dövrümüzün ümumi tendensiyası kimi hiss olunmadan meydana çıxmış təfəkkür üsulu” kimi nəzərdən keçirilməsi aktualdır [5].

Siyasi kommunikasiyada ironiyanın istifadəsinin əsas xüsusiyyəti açıq-aydın şəkildə bu və ya digər siyasi fiquru və onun fəaliyyətini danışığ və peyorativ leksikadan planlaşdırılmış şəkildə adresatın gözündə alçaltmaq, yaxud da trop və stilistik vasitələrdən istifadə etməklə gizlin şəkildə (açıq-aydın deyil) tənqid etməkdən ibarətdir.

İroniya dilşünaslar tərəfindən sözlün hərfi mənasının əksi olaraq, sözlün və ya bütöv bir mətnin mənada işlədilməsi kimi təyin olunur [8]. İroniya fəlsəfi anlamda real – ideal [2], həqiqi – mümkün kimi halların qarşıdurmasıdır [10]. İroniya kinayəliliyin müxtəlifliyi, müsbət bir xarakter şəklində hazırlanmış bir istehza kimi başa düşülməlidir [8]

Patrik Şarodo yumor haqqında olan yazılarında ironiya ilə sarkazm arasında fərqi ayırmağı təklif edir: “İroniya aktı deyilən və düşünülmən arasında ziddiyət yaradır, məsələn klassik nümunədə, öz işində uğursuzluğa uğramış bir insana ünvanlanmış “Belle réussite !”(Gözəl uğur!) ifadəsini buna misal göstərmək olar. Sarkazm isə əksinə deyilənlə düşüncə arasında ziddiyət yaratmır, əksinə danışanın düşüncəsində olandan daha çox şişirdilmiş bir fikir ifadə edilir, deyilməyəcəklər deyilir və bununla da həmsöhbət pis vəziyyətə salınır [3].

İroniya ilə yumor arasında əlaqə isə hələ də naməlum olaraq qalır. Roberts və Kreuz (1994) ironiyanın istifadə səbəbini araşdırmaq məqsədilə 158 tələbə arasında bir sorğu keçirmişlər. Onlardan çoxu (0,94) ironiyanı “neqativ emosiyayı göstərmək”, digərləri (0,65) “yumor nümayiş etdirmək” istəyi ilə istifadə olunduğunu söyləmişlər. Bununla belə Gibbs (2000) dostları arasında apardığı söhbət əsnasında üç məqsədi ayırd edir: tənqid etmək (*criticism*), ələ salmaq (*mockery*), yumor nümayiş etdirmək (*humor*).

Bu sorğuların nəticəsindən belə qənaətə gəlmək olar ki, ironiya yumor nümayiş etdirmək məqsədilə istifadə olunmur. İroniya yumoristik təsir yaradır və yumor ironiyanın yaranmasında və interpretasiyasında zəruri şərtlərdən biri hesab olunur [6, 50-65].

İroniya xüsusi ritorik figurlardan və qismən gülməli səhnələrdən ibarət olan kritik və neqativ argumentasiya formasıdır. İronik argumentdə bu elementlər özünəməxsus inandırıcı təsir yaradır.

Fransız dilində siyasətçilər tərəfindən ən çox istifadə olunan ironik prosedurların yaradıcı formaları müqayisə, metafora, metonimiya, təcəssüm, hiperbola, litota, okkazionalizm, transformasiya olunmuş frazeoloji ifadələr, ardıcıl arqumentləri sadalama, kinayə, sarkazm, istehza və s.-dir. Məsələn, növbəti nümunədə N.Sarkozi tərəfindən təşkil olunmuş nümayiş sirkə müqayisə olunur:

Au cirque de Villepinte (Libération)

Jurnalist bu ifadə ilə Sarkozi nümayişinin sirk kimi auditoriyanı əyləndirmək məqsədini daşdığını və ciddi olmadığını vurğulamağa çalışır.

Bununla yanaşı ironiya yaratma texnikasının (üsulunun) mürəkkəbliyini də qeyd etmək lazımdır. İroniya hər zaman sətirlər arasında oxunan, bütün mətn boyu kifayət qədər hiss oluna (yayıla) bilən linqvistik kateqoriyadır. Əgər oxucu/dinləyici müəllif tərəfindən təqdim olunmuş mənanın başa

düşülməsi üçün zəruri erudisiyaya və əsas biliklərə malik deyildirsə, o zaman ironiya oxucu/dinləyici tərəfindən hiss olunmaya da bilər.

Bundan başqa, qeyd etmək lazımdır ki, ironiya yumor kimi, universal kateqoriya deyil və hər zaman bir mədəniyyətdən digərinə köçürülə bilməz, iki mədəniyyətin nümayəndələri tərəfindən adekvat qaydada qəbul oluna bilməz. T.Kazakov ironiyanın digər dil daşıyıcılarına ötürülməsinin müxtəlif yollarını qeyd edir. Ənənəvi olaraq ironiyanın digər dil daşıyıcılarına ötürülməsinin bir neçə üsulları mövcuddur: cüzi leksik və ya qrammatik dəyişikliklərlə yerinə yetirilən tərcümə, ironiyalı ifadənin ilkin mənasının genişlənməsi, antonimik tərcümə, məna komponentlərinin əlavə olunması və mədəni-situativ əvəzləmə, tərcümənin şərhli [9]. Lakin bütün bunlara baxmayaraq, bəzi müəlliflər hər bir halda ironiyanın tərcümə olunmasına “fərdi qaydada yanaşma” zərurətinə işarə edir [11].

Azərbaycan və fransız dilləri morfoloji baxımdan əhəmiyyətli şəkildə fərqləndiyi üçün məqalədə təqdim olunan nümunələrin Azərbaycan dilinə tərcüməsində biz də eyni çətinliklərlə rastlaşdıq. Bu fərqlər ilk növbədə, qrammatik kateqoriyaların mövcudluğuna və yoxluğuna (məsələn, fransız dilində müəyyənlik/qeyri-müəyyənlik kateqoriyası) aiddir. Buna görə də, morfoloji baxımdan ifadə olunmuş ironiyanın ötürülməsi bəzən bizim üçün çətinlik yaradır. Məsələn, siyasi liderlərə qarşı münasibətdə fransız siyasi media-diskursunda familiarlıq tendensiyasını müşahidə etmək mümkündür. Belə ki, məsələn fransız dilində xüsusi adların müəyyən artiklla (məsələn, le Vlad) istifadə olunması ironiyanın morfoloji səviyyədə yaradılmasının əsas vasitəsidir [7]. Xüsusi ismin (adın) artiklla işlədilməsi, eləcə də adın ixtisara salınması müraciətə peyorativ çalar verir. Məlum olduğu kimi, Azərbaycan dilində müəyyənlik kateqoriyası mövcud deyil. Azərbaycandilli mətbuatda yüksək vəzifəli şəxslərə qarşı familiar münasibət də yoxluq təşkil edir. Belə olduğu halda tərcüməçi ironiyanın neytrallaşdırılmasına can atır və qısaldılmış adı tam vermək məcburiyyətində qalır, beləliklə adekvatlığı saxlamaq üçün ekvivalent tərcümədən istifadə etmir. Ayrı-ayrı vəziyyətlərdə hərfi tərcümə mümkün olsa da, tərcüməçi müxtəlif növ leksik transformasiyalara müraciət etməli olur və bunun da nəticəsində tərcümə olunan dildə ironiyanı tam qoruyub saxlaya bilmir. Transformasiyalar tərcümə dilinin normalarına uyğunlaşdırılır.

Qeyd etdiyimiz kimi, fransız siyasi media diskursunda ironiya məqsədilə istifadə olunan leksik ifadə vasitələrindən biri də frazeoloji vahidlərdir. Məlum olduğu kimi, frazeoloji vahidlər hərfi tərcüməyə məruz qalmır, buna görə də, tərcüməçi müxtəlif üsullara müraciət edir. Bu halda tərcüməçi sabit ifadənin ötürülməsi üçün oxşar uyğunluq taparaq, məna inkişafı üsulundan istifadə edir və bu, tərcümə dilində ironiyanı qoruyub saxlamağa imkan verir. Frazeoloji vahidlərdən fərqli olaraq, parafraz

tərcümə dilinin qaydalarına tabe olaraq qrammatik və / və ya leksik transformasiyaların tətbiqi ilə tərcüməçi tərəfindən bütünlüklə ötürülür. Tərcüməçi orijinal dilin normalarına müvafiq olaraq ifadələrin adekvat qaydada strukturlaşdırılması məqsədilə qrammatik transformasiyalara müraciət edir. Bəzi hallarda, məsələn siyasi liderlərə ünvanlanan peyorativ konnotasiyadan, mədəni əhəmiyyətli informasiyadan ibarət olan ironiya tərcümə dilində verilmir. Bu cür ironiyalar neytrallaşdırılır, əksər hallarda tərcüməçi tərəfindən buraxılır və bu da tərcümə dilində funksional-semantik boşluqların yaranmasına gətirib çıxarır.

Fransız siyasi diskursda ironiyanın tərəfimizdən tədqiq olunması göstərmişdir ki, ironiya bütün dil səviyyələrində ifadə oluna bilər. Bununla əlaqədar olaraq, siyasi diskurs çərçivələri daxilində informasiyanın ötürülməsi üsulu, onun linqvistik təqdimatı böyük əhəmiyyət kəsb edir. Müəlliflər əksər hallarda gizlin kontekst yaratmağa imkan verən üsullara müraciət edirlər. Siyasi diskurs mətnlərinin bu şəkildə qurulan semantik müxtəlifliyi onları daha mürəkkəb edir. Buna görə, bu kimi mətnləri başa düşmək üçün oxucu mətnlərdə istifadə olunan ifadələrin eksplisit və implisit mənalərini nəzərdən keçirmək bacarığına malik olmalıdır.

Fransada prezident seçkiləri (2012-ci ildə) ərəfəsində siyasətçilərin (N.Sarkozi və F.Ollandın) debatlarının təhlili namizədlərin kommunikasiya zamanı ironiya və sarkazm işlətməkdən çəkinmədiklərini üzə çıxartdı. N.Sarkozi rəqibinə zərbə vurmağa çalışan bir döyüşçü kimi zarafat etməyə çalışaraq, iqtisadiyyatla bağlı söhbətdə F.Ollandın təkliflərini ironiya ilə qarşılayır:

Nicolas Sarkozy : Un mot sur vos propositions. Vous allez créer une banque publique. *Formidable*, elle existe déjà. La banque publique d'industrie, filiale d'Oséo, existe déjà. Voilà une promesse, monsieur Hollande, si vous êtes élu, que vous n'aurez pas de mal à tenir puisque je l'ai déjà faite. (Sizin təkliflərinizlə bağlı bir söz. Siz ictimai bir bank yaradacaqsınız. Çox gözəl, o artıq mövcuddur. İctimai sənaye bankı, Ozeonun filialı, artıq mövcuddur. Bu bir vəddir, cənab Olland, siz seçilsəniz sizin probleminiz olmayacaq, çünki mən onu artıq yaratdım.)

F.Olland Avropa müqaviləsini yenidən müzakirə etməyi təklif etdikdə, N.Sarkozi ona qarşı sarkazm göstərir:

Nicolas Sarkozy : Alors, sur le traité, mais Monsieur Hollande, pardon, invente le fil à couper le beurre. Il veut une taxe sur les transactions financières. Je l'ai fait voter. (Deməli, müqavilə ilə bağlı, cənab Olland, üzr istəyirəm, yağt kəsmək üçün ip icad edir. Maliyyə əməliyyatları üçün vergi istəyir. Mən bunu səsə qoydum.)

N.Sarkozinin söylədiyi bu cümlələr təhqir doğuran bir vəziyyət yaradır. N.Sarkozi bu məşhur ifadədən (*le fil à couper le beurre*) istifadə

etməklə F.Ollandı təhqir edir. Bu ifadə özlərini ağıllı və güclü hesab edən, amma nəticədə ağılsız olan, sehrbazlığı öyrənənlər üçün istifadə olunan bir ifadədir.

F.Olland N.Sarkozinin dəfələrlə təklif etdiyini beş ildə edə bilmədiyini irad tutmaqla, onun nəticələrini tənqid edir. Buna cavab olaraq:

Nicolas Sarkozy : Enfin, dernier point, vous me faites une critique en disant : « Oh là là, qu'est-ce que vous avez tardé à résoudre la crise de l'euro ! ». Vous croyez que ça a été facile, Monsieur Hollande? Vous croyez qu'il suffit d'arriver avec son petit costume en disant : « Mettez-vous tous d'accord ». (Nəhayət, son nöqtə, siz mənə “Oy, oy, oy, avro böhranını həll etmək üçün nə qədər ləngidin” söyləyərək tənqid edirsiniz.” Siz düşünürsünüz ki, bu asan oldu, Cənab Olland? Siz düşünürsünüz ki, *özünün kiçik kostyumu ilə gəlib demək kifayətdir: “Siz hamınız razısınız”.*

Buradakı ittihamlar güclü və hörmətsiz səslənir. «petit costume» (balaca kostyum) Jak Brelin mahnısını xatıladır. Bu kiçik burjuaları təsvir edən insanlar, özlərini vacib insan hesab edənlər, əslində bacarıqsız, sarkazm modelidirlər. Burada N.Sarkozi müqayisə aparmaqla öz rəqibini alçaldır, onun sadələşməliyini istehza etməklə ələ salır.

F.Hollandın söylədiyi « Moi, président de la République, ...» uzun anaforik monoloqundan sonra, Nicola Sarkozy rəqibinin sözlərinə etiraz edir:

Nicolas Sarkozy : Vous venez de nous faire un beau discours, on en avait la larme à l'œil, mais c'est le même François Hollande qui quand il s'enflamme en mimant François Mitterrand dans les meetings dit : « Je ne garderai aucun des magistrats, aucun des policiers, aucun des préfets... » (Siz bizə gözəl nitq söylədiniz, bizim gözlərimiz yaşardı, lakin bu, mitinqlərdə F.Mitteranı təqlid edərək alovlanan həmin F.Ollanddır: “Mən heç bir magistratı, heç bir polisi, heç bir prefekti saxlamayacağam...)

N.Sarkozinin bu replikasının birinci hissəsi ironikdir, çünki N.Sarkozinin həqiqətən gözünün yaşardığını düşünmək mümkün deyil. Bu duyğuyu təhrik edə bilən müsbət qiymətləndirmənin altında, namizəd rəqibinin möhtəşəmliyini ələ salmaq istəyir. O, monoloqunu qısaldaraq, diqqətli olmağa çalışır. İkinci hissədə isə gözəl nitqə malik olan F.Mitteranı müəllimini təqlid etdiyi üçün onun şəxsiyyətinin olmadığını söyləməklə onu ələ salır.

Yuxarıda N.Sarkozinin F.Ollanda verdiyi vədi yerinə yetirməkdə gecikdiyi ilə bağlı iradlarını gördük. Növbəti nümunədə isə F.Ollandın ironiya üsulu ilə eyni iradla N.Sarkoziyə hücum etdiyini müşahidə etmək mümkündür.

François Hollande: Et, enfin, vous nous dites « formation ». On est tous d'accord sur la formation. Seulement 10 % des demandeurs d'emploi dans notre pays, et vous êtes président de la République, se voient proposer

une formation. Vous nous dites : « maintenant je vais leur proposer... ». Mais il est! Qu'avez-vous fait depuis cinq ans pour les laisser sans formation et sans qualification ? (Nəhayət, siz bizə “təkmilləşmə” deyirsiniz. Bizim hamımız bununla razıyıq. Bizim ölkədə iş üçün müraciət edənlərin yalnız 10 % -i özünü təlim üçün təklifdə görürlər. Siz bizə deyirsiniz : “mən onlara təklif edəcəm...” Beş ildə onları təlimsiz, ixtisasız qoymaq üçün nə etdiniz?)

F.Olland burada klassik ironiya üsulundan istifadə edərək rəqibin təkliflərini etibardan salmaq məqsədilə öz fikrini örtülü bildirməklə “artıq gecdir” demək istəyir.

F.Olland N.Sarkozinin müəllimlərin statusu ilə əlaqədar söylədikləri təkliflərlə bağlı qeyd edir:

François Hollande : Ensuite, sur ce que vous proposez aux enseignants, vous leur dites : « Je vais vous demander de travailler 50 % de plus, non plus 18 heures, mais 26 heures, et je vais vous payer 25 % de plus, et ce sera sur le volontariat ». *Est-ce que vous connaissez beaucoup de personnel qui accepterait de travailler 50 % de plus en étant payé 25 % de plus ? Si vous en trouvez, vous me le signalerez.* (Daha sonra, müəllimlərə təklif etdiyinizlə bağlı, siz deyirsiniz: “Mən sizdən 50 % artıq işləməyinizi xahiş edəcəm, 18 saat yox, lakin 26 saat və mən sizə 25 % daha çox pul verəcəm və bu da könüllü olacaq”. Siz 50% çox işləyib, 25% daha çox ödənilən təklifi qəbul edəcək insanları tanıyırsınız mı? Əgər tapsanız, mənə bildirin.)

Şübhəsiz ki, bu sualda ironiya var. F.Olland həmsöhbətinə sual verməklə, onun cavabı bilməməyi haqqında şübhə yaradır. Üstəlik mübahisəli sual həmsöhbətin sözlərinin absurd olduğunu daha da vurğulayır.

Beləliklə, siyasi diskursda ironiya yalnız ifadəni birbaşa ünvana çatdırmaq məqsədini daşımır, onun rolu auditoriyaya dolayı yolla təsir etməkdən ibarətdir. Ironiyanın istifadəsi danışanın nitqini daha parlaq, ifadəli, obrazlı edir və sözlərin təsirini daha da artırır. Siyasi diskursda ironiya mövcud sosial dəyərlər barədə implisit şəkildə fikir ifadə etmək imkanı yaradır, rəqibə qarşı mənfi münasibət nümayiş etdirir.

Tədqiqat materialının təhlili göstərdi ki, namizədlər ironiyadan daha çox, qeyri-kəskin siyasi məsələlərdən danışdıqda istifadə edirlər. Onlar, yalnız sosial institutun nümayəndələri kimi deyil, həm də dil individuallığına malik olan şəxsiyyət kimi çıxış edir.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat:

1. Abdullayev S. Qeyri-səlis dilçilik təcrübəsi. Bakı, 2013.
2. Bergson H. Le rire. Essai sur la signification du comique. Chicoutimi, 2002.

3. Charaudeau P. «Des catégories pour l'humour ?», Questions de communication, 2006, 10, p. 19-41.
4. Məmmədov A., Məmmədov M. Diskurs təhlilinin koqnitiv perspektivləri, Çəşioğlu nəşr., Bakı, 2010.
5. Muecke D. C. Irony and the Ironic. N. Y., 1982.
6. Nishiwaki, Saori. Ironie et humour: analyse des exemples journalistiques. Cahier d'études françaises Université Keio. Vol.17, 2012, p. 50-65.
7. Zeter G. Poutine et ses «Nachi» + qu'une Histoire d'Amour. URL: <http://www.agoravox.fr/tribunelibre/article/poutine-et-ses-nachi-qu-une-123087//>
8. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. М.: Советская энциклопедия, 1966.
9. Казакова Т. А. Практические аспекты перевода. СПб.: Союз, 2001.
10. Кьеркегор С. О понятии иронии // Логос. 1993. № 4. С. 176-198.
11. Маточкина А. М. Ирония как единица перевода. URL: <http://info.krippotavridda.pp.ua/fl/fl2010/t2/Matochkina.pdf>
12. Скороходова Е.Ю. Ирония в современном медийном тексте. URL: http://www.rusnauka.com/26_NII_2011/Philologia/7_92393.doc.htm
13. Фяхряддин В. Семиотика. Studia Philologica. IV. Бақы: Мцтярým, 2010.
14. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса: Волгоград, 2000.

Э,Оруджова

**Политическая коммуникация с призмы иронии
(на материале французского языка)**

Резюме

В представленной статье политический дискурс проанализирован с иронической призмы. Анализ иронии как языковой категории в текстах политического дискурса имеет особое значение в современной лингвистике.

Прежде чем проанализировать иронию как языковую категорию, используемую во франкоязычном политическом дискурсе, были рассмотрены определения иронии данные разными лингвистами, а также определены различия между иронией, юмором, сарказмом и различные способы передачи иронии другими носителями языка

(перевод с небольшими лексическими либо грамматическими изменениями, расширение первоначального смысла иронического выражения, антонимический перевод, добавление смысловых компонентов и культурно-ситуационное замещение, интерпретация перевода). В результате был сделан вывод о том, что в политическом дискурсе ирония не предназначена только для передачи выражения непосредственно адресату, а его роль заключается в косвенном влиянии на аудиторию. Использование иронии делает речь говорящего более яркой, выразительной, образной и увеличивает влияние слов. Ирония в политическом дискурсе предоставляет возможность имплицитному выражению идей о существующих социальных ценностях и проявлению негативного отношения к противнику.

Анализ материала исследования (дебаты между Н.Саркози и Ф.Олландом накануне предвыборной кампании во Франции в 2012 году) показал, что кандидаты используют иронию чаще всего при обсуждении политически не острых вопросов. Они выступают не только как представители социального института, но и как личности с языковой индивидуальностью.

Y.Orujova

**Political communication from the ironic prism
(based on the French language materials)**

Summary

In the article, political discourse has been analyzed from ironic prism. Analysis of the irony as a language category in political discourse texts is of particular importance in modern linguistics.

Before analyzing the irony as a language category used in French political discourse, the definitions of irony given by different linguists were studied, also the differences between irony, humor, sarcasm, and different ways of transmitting irony by other language bearers were identified (a translation with little lexical or grammatical change, expansion of the original meaning of the ironic expression, antonymic translation, addition of meaning components and cultural-situational substitution, interpretation of the translation).

As the result, it was concluded that in the political discourse irony is not only intended to convey the phrase to the recipient, but its role is to influence the audience indirectly. The use of irony makes the speaker's

speech more vivid, expressive, figurative, and makes the influence of words more powerful. Irony in political discourse gives an opportunity to express ideas about the existing social values implicitly, and to show a negative attitude towards the opponent.

Analysis of the research material (debates between N.Sarkozy and F.Holland on the eve of the pre-election campaign in France in 2012) showed that candidates are more likely to use irony to talk about mild political issues. They act not only as representatives of social institution, but as individuals with the language individuality.

Rəyçi: Nərgiz Seyidova

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru